

Arqueopirenaia. Transferencia social, didáctica y mediación del patrimonio en un paisaje cultural de alta montaña (Valle de Núria, Pirineos Orientales).

FCT-21-17298

Principal Investigator(s):: Josep M. Palet

Participating Researcher(s): Marta Flórez, Lúdia Colominas, Valentina Pescini, Paloma Aliende, Arnau Carbonell, Abel Gallego i Maria Jesús Ortega

Collaborating Researcher(s) Santi Farriol (Parc Natural de les Capçaleres del Ter i el Freser), Xavier Grive (Parc Natural de les Capçaleres del Ter i el Freser), Toni Casals (Estació de Muntanya Vall de Núria), David Codony (Estació de Muntanya Vall de Núria), Roser Vilardell (Museu Etnogràfic de Ripoll), Tània Martínez (UB) i Laia Coma (UB)

Dates: 01/07/2022 - 30/09/2023

[MORE INFORMATION](#)

Financed by: FECYT, Convocatoria FECYT (FT-21-17298)

El projecte es proposa apropar a la ciutadania els resultats de la investigació en Arqueologia del Paisatge desenvolupada des del 2010 a la Vall de Núria (Queralbs, Girona), un espai singular d'alta muntanya pirinenca. Aquest paisatge es caracteritza pel gran valor patrimonial i cultural, de llarga trajectòria històrica, amb vestigis d'ocupació i explotació humana que daten des del neolític fins a l'època contemporània. La vall de Núria (Pirineu oriental) se situa per sobre de la cota 2.000, limitant al nord amb la frontera francoespanyola a la carena axial, i estenent-se a l'est fins al refugi de Coma de Vaca (1.990 m) i el complex dels FGC de Vall de Núria al sud. El Grup de Recerca en Arqueologia del Paisatge (GIAP) de l'ICAC va dur a terme des del 2010 fins a 2018 un projecte de recerca en aquesta zona. Els treballs s'han realitzat en el marc de diversos projectes finançats pel MICINN: Interambar (CGL2009-12676-C02), TerAmAr (HAR2012-39087-C02-02), InterArPa (HAR2015-64636-P) i TransLands (PGC20 -B-I00).

L'estudi dels processos històrics que han donat forma als paisatges culturals actuals ha estat una temàtica àmpliament abordada en el marc de la investigació europea. Alguns projectes de recerca han centrat el seu objectiu a caracteritzar la morfologia dels paisatges d'alta muntanya i establir-ne la dinàmica evolutiva, aprofundint en una història de llarga durada. La investigació ha evidenciat la seva profunda antiguitat, amb unes primeres transformacions ja en el neolític i transformacions més intenses vinculades a processos històrics, com ara la romanització, el feudalisme, o l'expansió econòmica moderna i contemporània.

La possibilitat de preservació d'aquest tipus de paisatge altimontà, com la Vall de Núria, passa necessàriament per la difusió i la valorització dels seus elements més significatius, entre ells el patrimoni historicoarqueològic. El reconeixement del valor cultural del paisatge constitueix a més una eina per a la gestió dels territoris, alhora que contribueix al desenvolupament sostenible. Així mateix, la transferència de la investigació i la valorització del patrimoni dels paisatges culturals d'alta muntanya pot ser una eina per generar processos de transformació social, cultural, educativa i econòmica de llarg abast. Després d'una dècada de treballs arqueològics interdisciplinaris, el GIAP-ICAC ha documentat 140 estructures agrupades en 28 jaciments, intervenint-ne 9 i excavant 17 estructures. Aquesta investigació ha permès assolir un coneixement exhaustiu de l'evolució històrica del paisatge de la Vall de Núria, dels efectes de l'acció humana sobre aquest i la seva explotació; així com la caracterització de l'evolució diacrònica de l'ocupació del territori, des de la prehistòria fins als nostres dies.

Tot i aquest ampli coneixement, l'ocupació humana i el patrimoni conservat in situ són grans desconeguts per al visitant, i per a la ciutadania en general, fins i tot per als habitants del propi territori. També ho és l'activitat científica desenvolupada durant aquests anys, i que compta amb la intervenció de múltiples especialistes (arqueòlegs, palinòlegs, arqueozoòlegs, arqueobotanistes, antracòlegs, arqueomorfolòlegs, topògrafs), dotats d'una gran innovació tecnològica.

Per tot això, el projecte té com a objectiu principal desenvolupar nous recursos didàctics i

de transferència social, de caràcter permanent, que permetin a la ciutadania descobrir les característiques de la llarga ocupació humana de la Vall de Núria, i apropar-se i experimentar en què consisteix l'arqueologia de l'alta muntanya que investiga des de fa una dècada aquest sector del Pirineu. La proposta es fonamenta en la participació, cocreació i cogobernança dels agents locals en totes les etapes del projecte.

D'acord amb tot allò exposat, el projecte se centra en la transferència social i la didàctica de les investigacions realitzades pel GIAP-ICAC en aquesta zona del Pirineu, així com en la mediació patrimonial dels vestigis materials i immaterials més característics de l'ocupació humana.

Objectius generals:

- Desenvolupar una estratègia innovadora de divulgació històrica sobre l'ocupació humana de la Vall de Núria, basada en la transferència científica, la socialització del coneixement historicoarqueològic i la mediació patrimonial i paisatgística.
- Contribuir a la preservació i desenvolupament sostenible del paisatge cultural d'alta muntanya de la Vall de Núria, a partir de la posada en valor del seu patrimoni cultural; oferint als agents socials, culturals i econòmics del territori recursos didàctics innovadors basats en l'accessibilitat universal.
- Fomentar l'aproximació ciutadana, des de qualsevol col·lectiu, a l'activitat científica que caracteritza l'arqueologia d'alta muntanya al Pirineu: els mètodes i les tècniques, els especialistes, els objectius que persegueix, etc.
- Fomentar el vincle entre el patrimoni històric, arqueològic i cultural associat a la ramaderia transhumant i l'activitat pastoral, i la memòria viva de les persones que la van protagonitzar.
- Implicar ciutadans i institucions del territori en els processos de disseny, implementació i avaluació del projecte perquè no només siguin receptors dels instruments i recursos que es creen, sinó que també es converteixin en dinamitzadors i agents divulgadors actius del seu patrimoni.

